

Lausunto valtiovarainvaliokunnalle sote-lakipaketista

11.3.2021

Kaisa Kotakorpi

Sisältö

- Uudistuksen mahdollisia kustannusvaikutuksia
- Rahoitusmallin luomat kannustinvaikutukset – toteutuvatko toivotut säästöt?
- Verotusoikeus parantaisi kannusteita
- Vaikutuksista julkisen talouden kestävyYTEEN

Uudistuksen potentiaaliset kustannusvaikutukset

- Uudistus voi luoda säästöpotentiaalia
 - Eri palveluilla on kullakin alueella yksi järjestäjä → osaoptimoinnin riski pienenee – mutta riski säilyy Uudellamaalla
 - Mahdolliset mittakaavaedut palveluiden järjestämisessä
- Uudistus voi toisaalta kasvattaa kustannuksia
 - **Rahoitus- ja järjestämisvastuun eriyttäminen** – rahoituksessa hyvin suuri valtionosuusprosentti
 - Muutuskustannukset ml. olemassa olevien käytäntöjen purkamien

Rahoitusmalli luo puutteelliset kannusteet

- Säästöjen on tarkoitus toteutua valtion määräyksellä
 - 80 % ennakoidusta palvelutarpeen kasvusta rahoitetaan
- Hyvinvointialueet tulevat käyttämään kaiken saamansa rahoituksen
 - Esim. koska säästöt pienentävät rahoitusta kustannustason tarkistuksen kautta
- Kannustin pyrkiä saamaan lisärahoitusta
 - Osa alueista saa tarpeisiin nähden liian vähän rahoitusta
- Pehmeän budjettirajoituksen ongelma
 - Vaikea erottaa tehoton palvelutuotanto vs. aito tarve lisärahoitukselle
 - Perustuslailliset oikeudet taattava – pehmeän budjettirajoituksen riski erityisen suuri terveydenhuollossa

Verotusoikeus parantaisi kannusteita

- Vastuu järjestämisestä ja osittaisesta rahoituksesta samassa paikassa
 - Säästöt voidaan kanavoida veronalennuksiin ja hyöty jää hyvinvointialueelle
- Kannusteet tehokkaaseen tuotantoon ilman valtion ohjausta
 - Sääntelyä voidaan keventää, esim. investointien ohjausmalli
- Paremmat kannusteet terveyden edistämiseen
- Huoli kokonaisveroasteen noususta?
 - Ei saa tukea tutkimuskirjallisuudesta
- Perustelut verotusoikeudelle jopa vahvemmat kuin kuntien tapauksessa (nykyjärjestelmä)
 - Paras rahoitusmalli on valtion rahoituksen ja verotusoikeuden yhdistelmä

Vaikutukset julkisen talouden kestävyYTEEN

- Arvio vaikutuksesta julkisen talouden kestävyYTEEN on optimistinen
 - Arviossa oletetaan, että kustannukset ovat rahoitusmallin mukaiset
 - Tämä on kuitenkin alaraja kustannuksille
 - Syyt tähän esitelty yllä

Lähteitä

- Kortelainen, M., Kotakorpi, K., Lyytikäinen, T. & Saxell, T. (2020). [Sote-uudistus jää tyngäksi ilman maakuntien verotusoikeutta](#). VATT-blogi, 25.9.2020.
- Kortelainen, M. & Lapointe, S. (2019). [Inefficiencies in the Financing of Finnish County Governments - Lessons from the Literature on Fiscal Federalism](#). VATT Research Reports 188.
- Talouspolitiikan arviointineuvosto (2019). [Economic Policy Council Report 2018](#), luku 5.